

PELLO ZUBIRIA

Txernobylen ikasiak Fukushimarako gogoratzuz Genevan

Bi egunez Europako eta Japoniako mediku eta jakintsu engaiatuek berrikusi dituzte Txernobyngo hondamendi nuklearretik Fukushimakora aztertu eta ikasitakoak. Zergatik erreazionatu den berandu, zer den ezkututzen dena eta jakin beharrekoa erradioaktibitatearen kalteez, nola lagundu eskualde kutsatuetan bizirautea kondenatutako jendei.

HEROIAK AURKITU DITUT. Zinekoak bezalakoak ez. Benetakoak, hezur eta haragizkoak. Gizon eta emakumeak nor bere herrialdean borrokan ari direnak egia ezagutu dadin. Arriskatzuz isekak jasotzea, mesprezua, presondegia, arriskatzuz beren osasuna, bizia, eskuzabaltasunez atsendenik hartu gabe, batzuku azken 26 urteotan, beste batzuku urte bete-tik hona. Denek dute beranduegi izan baino lehen jendea ohartarazi nahi bera. Argia zabaltzea energia atomikoak osasunean dituen arriskuez, horra beren helburua. Ez dira asko baina Genevan bildurik 2012ko maiatzaren 12 eta 13an berretsi dute izugarrikeria salatzeak daukaten erabakia. Zalaparta handian bizi den munduari axola ez arren, hor zeuden, elkarrekin, zutik, bizirik. Mezua bidali dute, 200 baino gehiago izan gara lekuko. Entzun diezaiegun”.

Hitzok Pierre Fetetek idatzi ditu, 2011ko apiriletik *Fukushima-over-blog* gunea mugiarazten duenak. Horrela ekin dio *IndependentWHO* erakundeak deituta Suitzako Genevan burutu den *Scientific and Citizen Forum on Radioprotection* jardunaldien kontakizunari.

IndependentWHO da klase askotako boluntarioz osatutako erakunde bat 2007tik egunero salatzen duena Osasunaren Munduko Erakundeak

(WHO ingelesezko sigletan, euskarazkoetan OME) Energia Atomikoren Erakundearekiko daukan menpekotasuna. Bi erakundeek 1959an sinatu zuten itun bat adostuz osasun gaietan nuklearrekin zerikusirik zuen ezer baldin bazen elkarri egingo diotela kontsulta; *IndependentWHO*ko ekintzaileek salatzen dute geroztik OMEk ez bakarrik ez duela aski ikertu erradiazioen kalteetan baizik eta istripu nuklearren ondorioak estali eta zuritzen lagundu diola industriari.

Bost urteotako lan egun guztietan egon dira ekintzaileak pankartak hartuta Genevako OMEren egoitzaren aurrean protestan. Maiatzeko jardunaldietan bildu dituzte OMEk benetan munduko jendeen osasuna zaintzeko landu beharko litzukeen ildoetan sakontzeko Txernobyngoaz geroztik horretan ari direnak eta Fukushimako hondamendiak mugiarazita elkartu zaizkienak.

Dena zen mami 200 laguneko taldean. Izan dira idazle eta kazetariak, esaterako *Tchernobyl: déni passé, menace future?* liburuaren egile Marc Molitor eta Wladimir Tchertkoff *Le Crime de Tchernobyl*ena. Baziren Europako jakintsu konprometitua, hala nola Roland Desbordes Frantziako CRIIRADeko burua, Paul Lannoye eurodiputatu ohia, Sophie

Jan Hemmer gazte alemanak bere *Teknorg* blogean dauka argazki historiko hau, maiatzaren 12an. Ezkerretik eskuinera, Suitzako Genevan Txernobyngo hondamenditik Fukushimakora arte ikasi denaz hitz egiteko bildu diren aditu militanteetako lau daude pankartari eusten: Chris Busby kimikari, mediku eta irakasle irlandarra, txapela buruan; Michèle Rivasi CRIIRADen sortzaile eta gaur eurodiputatu dena Europe-Ecologie taldean; eta Txernobylen Bielorrusia eta Ukrainako herritarrengan eragin dituen osasun kalteak aztertu eta salatu dituzten Bandazhevsky senar-emazteak, Yuri anatomopatologoa eta Galina pediatra kardiologoa. Yuri kartzelarekin pagatua da bere ausardia. Beti salatu du Bielorrusian agintzen duen Lukashenko eta zentral atomikoak dauzkaten *lobby* nuklearra elkarri eskua emanda ari direla.

Fauconnier Txernobyngoak Korsikan izan duen eragina aztertu duen medikua, Michèle Rivasi CRIIRADeko fundatzaile eta gaur eurodiputatu dena, Michel Fernex OMEko aholkulari izana edo Chris Busby mediku eta kimikalari galesa, energia nuklearraren aurkako ekintzaile beroena.

Fukushimakoaz geroztik Japonian gaixoak artatzen eta ikerlanean ari direnetatik sorta hurbildu da Genevara: Shinzo Kimura, Eisuke Matsu, Kolin Kobayashi, Aya Marumori, Wataru Iwata, Fukushimako amen elkarteko buru Miwa Chiwaki... Baina ikusminik handiena piztu dute Txernobylenko istripuaren ondorioak lekuan bertan ikusi eta borrokatzeak aukera izan duten aditu errusiar eta bielorrusiarrek.

Kutsatuta bizi behar dugunez

Alexei Yablokov mediku eta Errusiako Zientzien Akademiako kidea da, Vassily Nesterenkorekin eta Alexei Nesterenkorekin argitaratu zuen Txernobylen gizakien osasunean egindako kalteen analisirik famatuenetakoa dena, *Chernobyl – Consequences of the Catastrophe for People and the Environment*. Interneten doan eskuragai dago 349 orrialdeko ikerlan mardula. Yablokoven ondoren zen Alexei Nesterenko bielorrusiar

siarra ere mintzatu zen biltzarrean. Bitxikeria nabarmentzeko, Txernobyngo zentralak porrot egin zue-nean biak ziren herritar sobietarrak.

Bielorrusiako hiriburu Minsken Nesterenkoren alboan Belrad institutuko zuzendaritzan dagoen Vladimir Babenkok “Txernobyldik Fukushima” izeneko hitzaldia eman du. Zerbait ikasi ote dugu hogeita bost urteotan?

“Ondorio nagusia etsipengarria da”, dio Babenkok. “Txernobyngo katastrofeak ez dio deus irakatsi munduari. Txernobyl eta Fukushima: arazo berak, errore berak. Garai batean uste izan zen Txernobyngo hain larria gertatu zela sistema sobietarragatik. Japonian sistema arras diferentea daukagu, inguru-

men, kultura eta ohitura ezberdinak. Baina akatsak berdinak dira. Akats nagusia datza istripu nuklearraren benetako neurria ezkutatu nahian, egia ezkutatzeko ahalegi-nean”.

Hunkituta 25 urte beranduago Txernobyngo baino askoz istripu larriagoaren aurrean Japoniako herritarrek ez daukatelako aski informazio beren buruak egunero-ko bizimoduan babesteko, oparia ekarri du Babenkok: “Nola babestu norbere burua eta haurra erradiazioetatik” liburua japonierara eta frantsesera itzulita.

Beste bi protagonistak izan dira Yuri Bandazhevsky eta Galina Bandazhevskaya senar-emazteak. Senarra kartzelatik pasa ondoren Fran-

tziara atzerriratu ziren, beranduago Ukrainako Kiev hiriburuan kokatzeko. Han daukate Ekologia eta Osasuna izeneko analisi eta koordinazio zentroa.

Pediatra eta kardiologoa den Galinak Bielorrusiako haurren osasuna gaur egun nolakoa den azaldu du. Zeren eta esan duenez, “26 urte pasa diren arren oraindik aktualitatezkoa eta oso gutxi ezagutua baita arazo nagusia: eremu kutsatuetan bizi diren jendeen osasun egoera”.

Yuri Bandazhevsky titulu hau eman dio bere mintzaldiari: “Iraupen luzeko isotopoak modu kronikoan barneratzeagatik sindrometik abiatuta, herritarrak erradiazioetatik babesteko programa eta politikak nola osatu: eredu integratu bat”.

Bandazhevskyren hitzetan, “iraupen luzeko isotopoen sindromeak erakusten duen arren gizakiaren organismo osoan zesio erradioaktiboak daukan eragina, medikuntza ofizialak praktikan ez du kontutan hartzen, eta horrek asko mugatzen du eremu kutsatuetan bizi diren herritarrei ematen zaien laguntza-aren eraginkortasuna”.

Egunero kutsaturik bizi behar dutenentzako programak eskatzen du: jendeen eta jakien erradiazioen kontrola, prebentzio eta laguntza planak, desorekan diren gorputzei laguntzeko elikadura orekatuak, populazioarentzako jaki erradiazio-gabeak bermatzea... Osasuntsuago bizirauten laguntzeko programa. Bielorrusiako lurraldearen %23 kutsatuta dago eta bertan bizi dira 250.000 haur ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu, produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

